Tremtinys

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Nr. 30 (1052)

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS * 2013 m. rugpjūčio 16 d. *

Sveikinimai Lietuvos tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovų dalyvių sąskrydžiui „Su Lietuva širdy“

Europos Parlamento narių linkėjimai

Rugpjūčio 3 dieną Europos Parlamento narė Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė Ariogaloje sveikino 23-iąjį kartą susirinkusius sąskrydžio „Su Lietuva širdy“ dalyvius. Daugiau nei šešis tūkstančius dalyvaujančiųjų sutraukusį Lietuvos tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovų dalyvių sąskrydį europarlamentarė, kaip ir kasmet, aplankė ir pasveikino asmeniškai. Ji pastebėjo, kad šįmet renginys pasižymi ne tik turininga programa, bet ir aktyviu jaunimo dalyvavimu.

„Savo darbe Europos Parlamente skiriu didelį dėmesį būtent tam, kad Europos šalyse būtų kuo plačiau pažinta mūsų tautos istorija, kurios dalimi esate Jūs, kad ši istorija būtų besąlygiškai pripažinta Europos istorijos paveldu, o ne ignoruojama ir užmiršta. Džiugu, kad mano dabartinė pozicija leidžią tą žinią paskleisti daug plačiau.“ Įvairiais būdais besipriešinusių totalitariniam režimui veikla sovietmečiu ne tik padėjo pagrindą Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimui, bet ir iš esmės prisidėjo prie atkurto valstybingumo stiprinimo. Tačiau tam, kad istorija išliktų, būtina nuolat ją gaivinti ir perduoti jaunajai kartai, pažymėjo europarlamentarė. „Todėl ypač džiaugiuosi, kad šįmet sąskrydis turi išskirtinį bruožą – dar

Sandra Kalnietė

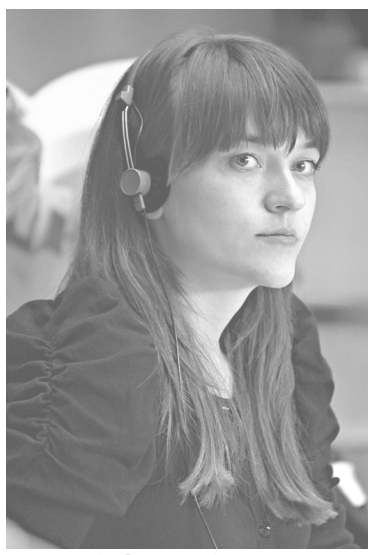

Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė

niekada čia nemačiau tiek daug jaunimo.“ EP narė pasidžiaugė visą savaitę Dubysos slėnyje vykusia Jaunųjų šaulių stovykla. „Džiaugiuosi matydama, kaip kartos susitinka ir jaunimas gali išmokti „gyvas“ istorijos pamokas, vaikaičius, atlydinčius savo senelius. Šiandien čia, Ariogaloje, vyksta kartų susitikimas. Linkiu, kad jis tęstųsi, net ir pasibaigus sąskrydžiui. Parsivežkime šį vienybės jausmą kiekvienas į savo namus, dalykimės juo mokyklose, bendruomenėse ir šeimose,“ – susirinkusiems linkėjo Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė, primindama, kad šįmet minime ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos 25-ąjį įkūrimo jubiliejų.

Sąskrydžio dalyviams savo sveikinimus taip pat perdavė R. Morkūnaitės-Mikulėnienės kolegos iš Europos Parlamento: Sandra Kalnietė (Sandra Kalniete) ir Bastianas Belderis (Bastiaan Belder), kurie, nors ir priklauso skirtingoms politinėms partijoms, bet Europos Parlamente vieningai dirba istorinės atminties išsaugojimu besirūpinančioje europarlamentarų grupėje „Europos istorijų sutaikymas“.

(*keliama į 2 psl.*)

Sveikinu visus, vėl ir vėl susirenkančius į Dubysos slėnį prie Ariogalos. Dauguma šiandien čia esančiųjų – Sibiro vaikai, Nepriklausomybės dvasioje išauklėtas tuometinis Lietuvos jaunimas, kurių vertybės padėjo lietuviams išsaugoti laisvės ir tiesos principus per visą sovietmetį. Jūsų vargai ir kančios nebuvo bevaisės, jie sudėti į dabartinės Lietuvos pamatus, perduoti dabartiniam jaunimui, kasmet lankančiam Sibiro kankinių kapus. Jūsų ištvermė, jūsų tikėjimas didele dalimi lėmė, kad sugrįžome į Europos žemėlapį, kad, nors ir nelengvai, suklupdami ir klysdami, bet kuriame sėkmės visuomenę, sėkmės valstybę Lietuvą.

Ačiū Jums, mieli bendražygiai!

Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų partijos pirmininkas Andrius Kubilius

* * *

Nuoširdžiai sveikinu visus Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos narius, jau 23 kartą susirinkusius į Dubysos slėnyje vykstantį sąskrydį „Su Lietuva širdy“.

Šio unikalaus renginio pavadinimas bene geriausiai atskleidžia Sąjungos siekius ir tikslus. Jis neabejotinai reiškia nuolatines pastangas stiprinti bei įtvirtinti Lietuvos Respublikos nepriklausomybę, teisingumą, demokratinę santvarką ir valstybingumą.

Sąjunga taip pat puoselėja tautinę savimonę, kultūrą, palaiko politines ir ekonomines reformas, šalies gynybinės galios stiprėjimą. Aktyviai dirbama siekiant likviduoti sovietinės okupacijos ir komunistinio lietuvių tautos genocido padarinius, atkurti istorinę tiesą apie pasipriešinimą okupacijai.

Malonu, jog įgyvendindama savo idėjas Sąjunga pirmenybę teikia kultūrinei veiklai ir renginiams. Tai – geriausias ir tiesiausias būdas pasiekti visuomenės protus bei širdis. Neabejoju, jog Jums tai pavyksta.

Lietuvos Respublikos Seimo vardu dėkoju už Jūsų triūsą bei pastangas, kurias dedate kurdami muziejus, statydami paminklus bei memorialus, tirdami bei publikuodami rezistencinę medžiagą, organizuodami paramą nelaimės ištiktiems bendražygiams.

Tai – kilni, atsakinga ir labai reikalinga veikla, nusipelnanti didžiausios pagarbos ir įvertinimo. Reikšdamas ją raginu bei prašau toliau tęsti savo darbus: tik su dar didesniu aktyvumu, pasiaukojimu, entuziazmu ir įkvėpimu.

LR Seimo pirmininkas Vydas Gedvilas

Sąskrydžio „Su Lietuva širdy“ dalyviai iš arčiau

Pasiaukojanti seserų meilė

Kasmet vykstantys buvusių tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovų dalyvių sąskrydžiai Ariogaloje surenka ne tik tūkstančius likimo brolių ir seserų, bet ir neįtikėtino likimo žmones, kurių gyvenimo istorijos, kovos už Lietuvos laisvę ir tremties patirtis kiekvienu atveju yra jaudinamai išskirtinė, verta plunksnos ar kinematografininkų dėmesio. Paprastai ilgiau pakalbėjus su sąskrydžio dalyviais, stebina ne tik neįtikėtinos jų praeities istorijos, bet ir kažkoks keistas romumas, gerumas, santaika ir ramybė, spinduliuote spinduliuojanti iš šių žmonių.

Nors dažniausiai čia susirenkantys dalyviai susiburia pagal gyvenamąją vietą ir atstovauja Lietuvos miestus, vis dar gyvuoja tradicija rinktis ir pagal tremties vietas. Prie tokio jaukaus ir mažo penkių žmonių kolektyvo, susibūrusio prie Irkutsko srities Ust-Udos kaimo pavadinimo, šį kartą prisijungė ir „Tremtinys“.

Paprašyta papasakoti savo tremties istoriją viena iš penkių „ust-udiečių“ Onutė kaip mat persėdo ant tolėlesnio suoliuko galo, pasakotojos teises pagarbiai perleisdama savo vyresniajai seseriai Janinai. Birštonietė Janina Juozaitytė-Jasiulaitienė, į sąskrydį Ariogaloje atvykusi jau 20 kartą, puikiai prisimena tuos tris atvejus, kai čia atvykti dėl rimtų priežasčių negalėjo (sąskrydis šiemet vyko jau 23 kartą). Ji kasmet noriai ir su pakilia nuotaika vyksta susitikti su likimo broliais ir seserimis, šį sąskrydį vertindama, kaip labai prasmingą ir Lietuvai reikalingą.

Tremtinės sesesys Janina ir Ona sąskrydyje „Su Lietuva širdy“. Ariogala, 2013 metai

Uoli „Tremtinio“ skaitytoja, nuo pat pirmųjų numerių rinkusi jo komplektą, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos narė, ponia Janina apgailestavo, kad šiemet čia susirinko tik penki Ust-Udos tremtiniai, bet tvirtino, kad jų yra daugiau, tik dėl sveikatos nebegali atvykti. Ji prisiminė, kad 1993 metais pas save, Birštone, buvo sukvietusi Ust-Udos tremtinius: tada buvo susirinkę net 32 žmonės.

(*keliama į 2 psl.*)

Sąskrydžio „Su Lietuva širdy“ dalyviai iš arčiau

Pasiaukojanti seserų meilė

(*atkelta iš 1 psl.*)

Prisiminusi pirmuosius Ariogalos sąskrydžius, ji pasakojo, kad tada šv. Mišios vykdavo bažnyčioje, kur visi netilpdavę. Prisiminė ji ir eisenas į senąsias Ariogalos kapines, kai ten vyko akmenų koplytėlės pašventinimas: „Tada eidavome, dar buvome jauni. Tada neveždavo, kaip dabar veža“. Iš pirmųjų sąskrydžių jai atmintyje išliko tai, kad ant stalelių buvo pilna virtų kiaušinių, duonos ir dešrų pridėta. Vaikai su pintinėmis vaikščiojo, sausainiais, saldainiais vaišino.

„Pati pradžia tada buvo. Gal koks ūkis pašefuodavo. Vaišių buvo tiek, kad kiti ir namo parsiveždavo. Kelis metus taip buvo. Žinoma, kiekvienais metais sąskrydis organizuojamas vis kitaip, kitaip puošiama scena“, – dalijosi prisiminimais ponia Janina. Ji prisipažino, kad prasmingiausias ir iškilmingiausias jai pasirodė sąskrydis tais metais, kai į slėnį žengė kolona, surikiuota ne pagal miestus, bet pagal trėmimo ir įkalinimo metus: tąkart net kvapą užėmė, matant kokiu mastu Lietuva buvo naikinama, kankinama.

Garbės sargybos kuopos kariai išnešė gėlių prie Kankinių memorialo Ariogalos kapinėse

Paklausta, kodėl sesuo Onutė užleido ją pasakoti apie jų šeimos trėmimą, Janina Jasiulaitienė juokdamasi pareiškė, kad tai dėl jų, dviejų seserų, 1949 metais išvažiavo į Sibirą: „Galėjau likti Lietuvoje“, – teigė Janina be jokio krislelio pykčio ar nuoskaudos. Mat 17 metų būti ištremta kartu su sergančiu tėvu ir dviem mažutėmis seserimis nusprendė pati.

„Mūsų šeima buvo labai didelė: tėvai ir septyni vaikai. Vyriausias brolis Vincas buvo baigęs Kauno jėzuitų gimnaziją, bendravo su kunigais, priklausė pasipriešinimo organizacijai ir jo namuose buvo štabas, kur visi rinkosi. Tai buvo Balio Matulionio, Birštono kurorto vadovo ir vyriausiojo gydytojo, išbėgusio į Ameriką, butas Kaune. Mano brolis, medicinos instituto studentas, vasaromis Birštone jam sekretoriaudavo. Kai B. Matulionis bėgo į Ameriką, į mūsų kiemą atvažiavo automobiliu, kad brolį pasiimtų kartu, bet mama nenaktį, atėjo ir areštavo mamą, išsivežė surašyti protokolą. O mes laukėme. Jaunesnis brolis Vytas mokėsi Kaune amatų mokykloje. Mums pasakė, kad žino, jog Vytas yra miške. Pareiškė, kad mamą paleis, kai ateis Vytas. Vyriausia sesuo Marytė nuvažiavo į Kauną ir parvežė Vytą, nuvedė į skyrių ir ką gi – uždarė ir jį. Iš jo vežti į Sibirą. Atėjau pas jaunėles, kieme jau stovėjo sunkvežimis. Dvi komjaunuolės sukrovė daiktus. Viena jų – pažįstama birštoniškė, bet per tiek metų nedrįsau jos paklausti: ar prisimena, kaip mes verkėme ir kaip mums nieko neįdėjo? Mes neturėjome nei šaukštelio, nei dubenėlio, o mūsų tokia didelė buvo šeima. Įdėjo vieną pagalvę, antklodę ir daugiau nieko. Šešiametę sesutę iš sunkvežimio ištraukė tokia moteriškė plačiu sijonu iš kaimo, pasikišo po tuo sijonu ir nusivedė. Kareivis matė, bet nieko nesakė. O stribai buvo viduje, name. Mus likusias tris ir tėvą į sunkvežimį įkėlė“, – pasakojo Janina, kaip pati pasiryžo būti tremiama kartu su ligotu tėveliu ir mažėlėmis seserimis.

išleido. Ir Vincas paklausė. Jis būtų buvęs laimingas, jei būtų išvažiavęs. Ir mes būtume...“ – pasakojo Janina.

Ji pasakojo, kaip Vincas tapo partizanu: buvo Dainavos štabo Propagandos, agitacijos skyriaus viršininkas, dabar gavęs majoro laipsnį – Vincas Juozaitis-Vyturys.

„Per jį mes ir buvome ištremti. Žemės nedaug turėjome, bet kai Vincas tapo partizanu ir jį išdavė, ištrėmė ir mus“, – taip savo pasakojimą pradėjo ponia Janina.

Ji prisiminė, kad 1947 metais Punios šile buvo išduotas brolio bunkeris, penkis paėmė negyvus, o jį – gyvą: „Ten jų buvo aštuoni, tai tris paėmė gyvus. 1948 metais, pradžių laikė Prienų, paskui išvežė į Kauno kalėjimą, o vėliau – į Lukiškes Vilniuje.“

Janina Jasiulaitienė tvirtino, kad jų šeimą būtų ištrėmę dar 1948-aisiais, bet jie pabėgo, tris mėnesius slapstėsi. Sugrįžo, nes vaikams reikėjo eiti į mokslus, užsiregistravo. Mat tvirtino, kad neveš.

Ji kaip šiandien prisimena 1949-ųjų kovo 25-ąją. Tada jai buvo 17, vyriausiajai seseriai – 25, o jaunėlėms 13, 9 ir 6 metukai. Tėvas buvo neįgalus, gulėjo lovoje. Galvojo, kad jų neveš, nes ir devynmetė sesutė sirgo plaučių uždegimu.

„Mes su vyriausia seserimi naktį išėjome, ant tvarto pas tokią moteriškę miegojome. Ryte paprašėme jos nueiti pažiūrėti, kas pas mus namuose darosi. Ateina, sako, veža mergaites. Su seserimi nutarėme, kad vienai iš mūsų reikia pas juos eiti. Tada vaikai buvo supratingesni, nei šiandien, o man jau 17 buvo. „Tu, Maryte, – sakau, – lik, juk mama – Lukiškėse, gal ką jai nuveši“. Juos etapu turėjo

Šešiametę susirado ir atsiėmė vyriausioji sesuo. Mama kalėjo Mordovijoje, Vytas – Komijoje, Vincas – Norilske, o mes – Irkutsko srities Ust-Udos kaime. Brolį partizaną pamatėme tik po 29 metų, grįžo neįgalus. Jau palaidojome. Tėvo palaikus Janina parsigabeno 1989 metais. Ji pati su seserimis po 10 tremties metų paleista be teisių grįžti į Lietuvą, buvo labai nusilpusi, bet važiavo namo, į gimtinę. Mama jau buvo grįžusi, Lietuvoje gyveno ir vyriausioji sesuo. Janinos Lietuvoje neregistravo dvejus metus. Nešdavo perspėjimus, kad išvyktų: „Ką daryti?.. Parašiau Prienų partijos sekretoriui pareiškimą ir paprašiau, kad mane bent trims mėnesiams priregistruotų, kad galėčiau užsidirbti pinigų, nes neturiu už ką išvažiuoti. Pažadėjo duoti sanitarės darbą. Norėjau jam padėkoti, bet nebesuradau jo. Nubėgau į stotį, autobuso nebuvo, tad pažiūrėjau, ką parašė – „priregistruoti visam laikui“. Dievuli brangus, grįžau namo it ant sparnų. Taip ir likau Lietuvoje.

Po 25 metų, kai keitė mūsų „raudonus“ pasus, iškvietė mane. Sėdi dviese, varto mano pasą ir sako: jūs neturite teisės gyventi Lietuvoje. Aš jau tada, grįžusi iš Sibiro, buvau baigusi medicinos mokyklą. Truputį drąsesnė buvau. Sakau: tada leiskite mane į Lenkiją. Tie pradėjo juoktis, galvojo, kvaila, o aš tyčia – juk vis tiek nebijau. „Tai ne“, – sako. Pasiliko dokumentus, liepė rašyti pareiškimą generaliniam prokurorui, kad leistų gyventi Lietuvoje. Metus neturėjau jokio dokumentėlio. Po metų pasą grąžino“.

83 metus skaičiuojanti Janina Jasiulaitienė, geros nuotaikos ir jaunatviško veido, tvirtino, kad sveikatos į Ariogalą atvažiuoti turinti matyt todėl, kad už tuos 10 tremties metų Dievas papildomai duoda: „Už tuos tardymus, už viską...“ Tremtinė Janina Juozaitytė-Jasiulaitienė galėtų siekti partizanų ryšininkės statuso, mat dar būdama 16 metų, broliui Vincui partizanaujant, sesuo iš jo parnešdavo medžiagą, o ji ją gabendavo kunigui Meškėnui.

„Nunešu jam, jis kažką man perduoda. Parnešu seseriai, o ji neša į Dainavos štabą. Vėliau vieną mokytoją, kuriai daviau tą medžiagą, už tai areštavo. Ji neišdavė manęs. Dabar Kaune gyvena“, – pasakojo Janina. Bet ir nereikalauja statuso, tiesiog vadina save tikra patriote.

Ingrida VĖGELYTĖ

Sveikinimai Lietuvos tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovų dalyvių sąskrydžiui „Su Lietuva širdy“

Europos Parlamento narių linkėjimai

(*atkelta iš 1 psl.*)

Šios grupės pirmininkė, Europos Parlamento narė, tremtinė Sandra Kalnietė iš Latvijos, perduodama savo sveikinimus visiems, dalyvaujantiems sąskrydyje, pažymėjo: „Europos Parlamente veikiančios „Europos istorijų sutaikymo“ EP narių grupės pagrindinė užduotis – skatinti dalinimąsi istorinėmis patirtimis tarp Europos šalių ir žmonių, kurie kadaise buvo atskirti Geležine uždanga. Vieningai Europai reikia sutaikyti dominuojančius istorijos naratyvus skirtingose kontinento dalyse. Užduotis suvienyti Europos istoriją, remiantis tiesa ir atmintimi, dar nėra baigta. Būtina tęsti darbą sutaikant požiūrius visoje Europoje į 20 amžiaus istoriją. Šiandien daug kur trūksta žinių apie komunistinių režimų įvykdytus nusikaltimus žmoniškumui ir pasipriešinimą jiems, nors tai yra visos Europos bendros istorijos faktas. Dalinimasis patirtimis yra viena iš nedaugelio likusių tiesioginių sąsajų tarp praeities ir dabarties, ir gali pasitarnauti kaip tų siaubingų įvykių liudijimai. Nuoširdžiai Jums dėkoju, kad dalijatės jais, kad esate atviri ir nuoširdūs. Jūsų dėka, misija atverti akis nežinantiems ir panaikinti pilkąsias istorijos dėmes, – lengviau įgyvendinama.“

Europarlamentaras iš Nyderlandų, ilgametis EP Užsienio reikalų komiteto narys Bastianas Belderis, sveikindamas sąskrydžio „Su Lietuva širdy“ dalyvius, perdavė šiuos žodžius: „Dar ankstyvais Šaltojo karo laikais susidomėjau Jūsų šalies istorija, pirmiausiai, kaip studentas, vėliau, kaip istorijos mokytojas gimnazijoje Roterdame. Visada sakiau savo mokiniams – Jūs turite žinoti visų Europos šalių, ypač Baltijos šalių istoriją, kurios taip trumpai džiaugėsi nepriklausomybe po Pirmojo pasaulinio karo ir taip smarkiai nukentėjo nuo Stalino ir Hitlerio rankų. Šiandien tą patį kartoju savo kolegoms Užsienio reikalų komitete. Negalime ignoruoti Jūsų istorijos, turime išgirsti Jūsų nuogąstavimus. Turime pažinti Jūsų unikalias patirtis, nes esate vieni nedaugelio Europos šalių, kurios patyrė dviejų totalitarinių režimų išbandymus. Demokratinis pasaulis turi išmokti istorijos pamoką ir niekada daugiau nepalikti Jūsų vienų ginti laisvės.“

Mantė M. MEŠKELEVIČIŪTĖ

Įvykiai, komentarai

Paviešinti diplomatų pokalbiai – prieš Lietuvą nukreipta provokacija

Internete paviešinti galbūt Lietuvos diplomatų pokalbių įrašai – provokacija, nukreipta prieš Lietuvą ir jos pirmininkavimą ES Tarybai, teigia prezidentė Dalia Grybauskaitė. Šalies vadovės manymu, tai kartu yra ir gera pamoka bei paskata labiau pasitempti Lietuvos diplomatinei tarnybai.

„Aš vertinčiau dvejopai šią situaciją. Vertinčiau pirmiausia kaip provokaciją, ta prasme, kad pasirodė viešoje erdvėje pokalbiai, kurie nebuvo vieši. Tai iš tiesų provokacija prieš Lietuvą ir prieš mus, kaip pirmininkaujančią ES valstybę, kuri rengia Rytų partnerystės susitikimą, o joje (Rytų partnerystės programoje – red. pastaba) kaip tik dalyvauja viena iš valstybių, kuri buvo ten aptariama“, – žurnalistams kalbėjo šalies vadovė. D. Grybauskaitė teigė, jog pats paviešintų pokalbių turinys – labai neprofesionalus.

„O iš kitos pusės šiuos pokalbius vertinčiau kaip labai neprofesionalius ir kaip diplomatinės tarnybos nebrandumą. Jei nebūtų tokio turinio, tai nebūtų galima ir provokuoti. Manyčiau, kad tai bus labai gera pamoka visai tarnybai truputį pasitempti, neatsipalaiduoti, kaip matėme iš pokalbių“, – sakė D.Grybauskaitė.

Užsienio reikalų ministerija (URM) penktadienį BNS patvirtino gavusi Lietuvos ambasadoriaus Azerbaidžane Artūro Žurausko prašymą atšaukti jį iš pareigų. Dėl URM atliekamo tyrimo į Lietuvą iškviestas ir ambasadorius Vengrijoje Renatas Juška.

Liepos 8 dieną svetainėje „youtube.com“ paviešinti trijų pokalbių telefonu įrašai (iš viso keturios įrašų dalys), kuriuose, kaip nurodoma, figūruoja Lietuvos diplomatai: R. Juška, A. Žurauskas, taip pat URM Rytų partnerystės politikos departamento direktoriaus pavaduotojas Zenonas Kumetaitis ir Lietuvos URM pareigūnas Gediminas Kasputis. Viename pokalbyje ambasadorius A. Žurauskas, kaip nurodoma, kalbasi su verslininku Kęstučiu iš Lietuvos. Visi pokalbių įrašai subtitruoti anglų kalba.

Viename iš paskelbtų įrašų, kaip nurodoma, ambasadorius Vengrijoje R. Juška su kitu esą URM diplomatu, neformaliai dalijasi pastabomis apie Azerbaidžano ir Armėnijos santykius, asmeninėmis pažiūromis šių šalių konflikto klausimu, azerbaidžaniečių ir armėnų diplomatų suaktyvėjimą Lietuvos institucijoje sprendžiant su jais susijusius klausimus, draugystės su Kalnų Karabachu grupės įkūrimą Seime.

Lietuva pastarąjį pusmetį pirmininkauja ES Tarybai, vienas esminių pirmininkavimo renginių – lapkritį numatomas Rytų partnerystės viršūnių susitikimas. Rytų partnerystės iniciatyva apima dvišalį ir daugiašalį ES bendradarbiavimą su Ukraina, Baltarusija, Gruzija, Azerbaidžanu, Armėnija ir Moldova bei skatina šių Rytų Europos valstybių suartėjimą su ES.

Azerbaidžano ambasadorius Lietuvoje Hasanas Mammadzada internete paviešintus galbūt Lietuvos diplomatų pokalbius sako esant provokacine akcija prieš Azerbaidžaną ir Lietuvą. Kartu jis teigė, jog toks pokalbis – neįmanomas tarp dviejų aukšto lygio diplomatų.

Užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius šį incidentą taip pat pavadino informacine provokacija.

* * *

Trumpas komentaras: kaip rašė „balsas.lt“, dar 2006 metais Rusijos televizijoje jau būta mėginimo viešinti irgi neva Lietuvos tuometinio Užsienio reikalų ministerijos sekretoriaus Albino Januškos tariamą pokalbį su Gruzijos parlamentaru Giviu Tarkamadze. Pokalbio esmė – pasvarstymai, ar nereikėtų nužudyti Baltarusijos opozicijos lyderį Aliaksandrą Milinkevičių. Laidos autoriai tuomet paskelbė A. Januškos mobiliojo telefono numerį. A. Januška tuomet šį pokalbį pavadino klastote.

Ko tada siekė Maskva? Be abejo, pakenkti dviejų šalių gerėjantiems santykiams. Ne kiti tikslai ir dabar – žinant, kad Lietuva nuolat pasisako už Rytų Europos valstybių suartėjimą su ES, stebėtis neigiama Maskvos reakcija tikrai neverta. Kaip skaitytojui įdomu štai kas – kas toks paviešino Lietuvos diplomatų tariamus pokalbius ir kokiu būdu jis tuos pokalbius „nugirdo“?

www.bernardinai.lt inf.
parengė Gintaras MARKEVIČIUS

Sėkmingos ES ir Gruzijos bei Armėnijos derybos

Europos Parlamento (EP) narė dr. Laima Andrikienė, EP Tarptautinės prekybos komiteto nuolatinė pranešėja dėl Pietų Kaukazo šalių, pirmininkaujanti šių derybų stebėsenos grupei EP, pasveikino sėkme pasibaigusias ES derybas su Gruzija ir Armėnija dėl laisvosios prekybos susitarimų: „Sveikinu Gruziją ir Armėniją su sėkminga derybų dėl išsamių ir visapusiškų laisvosios prekybos susitarimų pabaiga. Tai labai svarbus Gruzijos ir Armėnijos suartėjimo su ES, šių valstybių politinės asociacijos su ES ir ekonominės integracijos į ES žingsnis, nes laisvosios prekybos susitarimai yra sudėtinė ES asociacijos sutarčių su šiomis šalimis dalis“.

Liepos 22–24 dienomis oficialiai buvo baigtos derybos atitinkamai su Gruzija ir Armėnija dėl išsamių ir visapusiškų laisvosios prekybos susitarimų. Derybos nebuvo lengvos: 2011 metų gruodžio 5 dieną Europos Komisija pradėjo derybas dėl laisvosios prekybos susitarimo su Gruzija ir 2012 metų vasarį – su Armėnija, kai tik buvo pripažinta, kad šalys padarė pakankamą pažangą, įgyvendindamos Europos Komisijos nustatytas pagrindines rekomendacijas pasirengimui šioms deryboms. Pirmieji derybų raundai su minėtomis šalimis vyko 2012 metų kovo (Gruzija) ir gegužės (Armėnija) mėnesiais. Derybos su Gruzija tęsėsi 17 mėnesių (septyni raundai), su Armėnija – 15 mėnesių (septyni raundai).

EP Tarptautinės prekybos komiteto Pietų Kaukazo šalių stebėsenos grupės pirmininkė L. Andrikienė taip pat pažymėjo: „Išsamių ir visapusiškų laisvosios prekybos susitarimų nauda abiejų derybas užbaigusių šalių atveju pasireikš per abipusį tarifų liberalizavimą, paslaugų ir viešųjų pirkimų rinkų liberalizavimą ir atvėrimą (pavyzdžiui, higienos standartų žemės ūkio produktams įvedimą ir reglamentų pramonės produktams derinimą), su prekyba susijusio reglamentavimo harmonizavimą ir skaidrumą, intelektinės nuosavybės ir konkurencingumo apsaugą ir verslo įmonių veiklos sąlygų palengvinimą ir gerinimą“.

L. Andrikienė taip pat pažymėjo, kad „Rytų partnerystės politika, kurią Lietuva paskelbė kaip vieną svarbiausių pirmininkavimo ES Tarybai prioritetų, jau gali džiaugtis pirmosiomis sėkmėmis, ir tai teikia vilčių, kad lapkričio mėnesį Vilniuje vyksiantis ES ir Rytų partnerystės šalių vadovų susitikimas įtvirtins ilgalaikius susitarimus, kurie iš esmės pakeis ES santykį su Rytų kaimynystės šalimis“. ES yra didžiausia Gruzijos prekybos partnerė – 2012 metais 26,6 procento prekių srautų buvo nukreipti į ES šalis nares. Prekybos tvarumo poveikio įvertinimo (angl. Trade Sustainability Impact Assessment) tyrime prognozuojama, kad laisvosios prekybos susitarimo įgyvendinimas padidins Gruzijos eksportą į ES šalis nares apie 12 procentų, tuo tarpu importas iš ES išaugs 7,5 procento. Kitaip tariant, pilnas su prekyba susijusių reformų įgyvendinimas Gruzijos bendrąjį vidaus produktą (BVP) padidins 4,3 procento (292 milijonai eurų per metus). Susitarimo pagrindu taip pat turėtų didėti Europos Sąjungos valstybių tiesioginės investicijos Gruzijoje.

Kaip ir Gruzijos atveju, ES yra didžiausia Armėnijos prekybos partnerė (32 procentai prekybos srautų): 2012 metais dvišalės prekybos prekėmis vertė siekė net 951 milijoną eurų. Nepriklausomu tyrimu nustatyta, kad ilgalaikėje perspektyvoje šalies ekonomika per metus gali papildomai gauti 146 milijonus eurų, tai yra Armėnijos bendrasis vidaus produktas (BVP) padidės 2,3 procento, o ES papildomai gaus 74 milijonus eurų per metus. Laisvosios prekybos susitarimas su ES turės milžinišką poveikį Armėnijos prekybiniams santykiams ir prekybos balansui – prognozuojamas Armėnijos eksporto padidėjimas 15,2 procento ir 8,2 procento importo padidėjimas.

www.tsajunga.lt inf.

Užsienio reikalų viceministras Baltarusijos ambasadoriui išsakė Lietuvos susirūpinimą dėl pažeidimų plėtojant AE projektą

Lietuvos užsienio reikalų viceministras Andrius Krivas liepos 24 dieną vykusiame susitikime su Baltarusijos ambasadoriumi Lietuvoje Vladimiru Dražinu išreiškė susirūpinimą dėl vienašališko Baltarusijos sprendimo savo teritorijoje organizuoti svarstymus su Lietuvos visuomene dėl Astravo atominės elektrinės poveikio aplinkai vertinimo.

Toks sprendimas neatitinka Espo konvencijos nuostatų, riboja Lietuvos piliečių dalyvavimą tokio pobūdžio renginiuose bei neprideda konstruktyvumo Lietuvos ir Baltarusijos dialogui Astravo atominės elektrinės saugos klausimu.

Užsienio reikalų ministerija primena, kad Espo konvencijos Įgyvendinimo komitetas 2013 metų balandžio 15 dieną paskelbtoje ataskaitoje konstatavo, kad Baltarusija nepateikė reikiamos informacijos dėl atominės elektrinės projekto. Espo konvencijos Įgyvendinimo komitetas, pabrėždamas šiuos ir kitus Baltarusijos įvykdytus pažeidimus, paragino Baltarusiją pateikti išsamius atsakymus į visus Lietuvos keliamus klausimus ir atsižvelgti į Lietuvos ekspertų pateiktus komentarus, taip pat užtikrinti galimybę Lietuvos visuomenei pateikti komentarus dėl šios atominės elektrinės statybų. Šiuo metu Lietuvos ekspertai nagrinėja Baltarusijos ekspertų 2013 metų birželį pateiktos informacijos atitiktį Espo konvencijos nuostatoms ir Įgyvendinimo komiteto rekomendacijoms.

Jungtinių Tautų konvencija dėl poveikio aplinkai įvertinimo tarpvalstybiniame kontekste (Espo konvencija) yra pagrindinis tarptautinis dokumentas, kuris reglamentuoja poveikio aplinkai vertinimo procesą įgyvendinant tarpvalstybinį poveikį galimai sukeliančius projektus, įskaitant atomines elektrines statybas.

Užsienio reikalų ministerijos inf.

Atsiveria erdvios Lietuvos ir Izraelio bendradarbiavimo galimybės

Liepos 31 dieną Prezidentė Dalia Grybauskaitė susitiko su valstybinio vizito į Lietuvą atvykusiu Izraelio prezidentu ir Nobelio taikos premijos laureatu Mšimonu Peresu, su kuriuo aptarė dvišalius ryšius, ekonominį bendradarbiavimą, Holokausto atminimo ir žydų kultūros paveldo klausimus, ES santykius su Izraeliu ir Artimųjų Rytų taikos procesą.

(keliama į 4 psl.)

Atsiveria erdvios Lietuvos ir Izraelio bendradarbiavimo galimybės

(*atkelta iš 3 psl.*)

„Geri ir glaudūs ryšiai su Izraeliu – Lietuvos interesas. Mes siekiame įvertinti skaudžias istorijos pamokas ir žvelgiame į ateitį, kurdami abipuse pagarba, supratimu ir draugyste pagrįstus dvišalius santykius“, – sakė Prezidentė.

Pasak šalies vadovės, yra daug perspektyvių sričių plėsti Lietuvos ir Izraelio ryšius. Lietuvą ypač domina bendradarbiavimas inovacijų, biotechnologijų ir mokslinių tyrimų srityse. Abi šalys jau dabar sėkmingai vysto aukštąsias technologijas. Lietuva yra pasaulinis lyderis lazerių ir komunikacijų, o Izraelis – mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse.

Vienas pagrindinių Izraelio investuotojų Lietuvoje yra farmacijos įmonė „Teva-Biotech Sicor“, kuri gamina biofarmacinius preparatus pagal moderniausias mokslo ir gamybos technologijas. Taip pat abiejų valstybių inovacijų skatinimo agentūros vykdo bendrus projektus biotechnologijų, telekomunikacijų ir elektronikos srityse.

Prezidentės teigimu, naujų ekonominio bendradarbiavimo galimybių atvers ir šį rudenį rengiamas Lietuvos startuolių (angl. start-up) vizitas į Tel Avivą. Po „Silicio slėnio“ Jungtinėse Amerikos Valstijose Izraelis yra antra palankiausia vieta pasaulyje pradėti savo verslą. O netrukus pradedami tiesioginiai skrydžiai Vilnius–Tel Avivas paskatins turizmą ir verslo ryšius.

Šalies vadovė taip pat pabrėžė, jog Lietuva tęsia Holokausto tyrimus ir nacių nusikaltimų įvertinimą – atnaujinta tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams įvertinti veikla, patvirtinta nacionalinė Holokausto švietimo programa. Taip pat Lietuvos mokyklose ir vietos bendruomenėse įsteigta 90 tolerancijos centrų, kurie vykdo aktyvią švietėjišką veiklą, ugdo toleranciją ir kovoja su rasine, tautine bei kitokia neapykanta.

Susitikime taip pat aptartas Artimųjų Rytų taikos procesas. Pasak Prezidentės, ES Tarybai pirmininkaujanti Lietuva sveikina po trejų metų pertraukos atnaujintas derybas su Izraeliu ir pasisako už taikų sprendimą sukuriant dvi valstybes.

Kitą dieną Lietuvos ir Izraelio prezidentai aplankė Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centrą ir pagerbė Holokausto aukas Panerių memoriale.

Prezidentės spaudos tarnyba

Kol valstybėje gaudomi tik pūgžliai, ešeriai ir šamai jaučiasi saugiai

Renkant ar skiriant į atsakingus valstybės postus asmenis, reikia atsižvelgti į jų lojalumą valstybei. Lietuvoje tokio vertinimo nėra, nors tai – esminė kandidato savybė. Tai liečia visus kandidatus į valstybinius postus. Deja, apie tokią užkardą mūsų valstybėje net neužsimenama.

Kai teismai vertina užsakytus nužudymus, didesniu nusikaltėliu laikomas ne žudikas, o nužudymo užsakovas, nes žudikas tėra įrankis nužudymo užsakovo rankose. Kai kalbame apie ČK, NKVD, MVD, KGB, tas prievartos struktūras reikia laikyti nusikaltimų vykdytojomis. Represijų įkvėpėjai ir organizatoriai tarsi pamirštami, nes jie, gerai užsimaskavę, betarpiškai represijų nevykdė, egzekucijose tiesiogiai nedalyvavo. Iš tikrųjų represijų, prilygstančių tautiniam, religiniam bei ideologiniam genocidui, įkvėpėja ir organizatorė buvo SSRS Komunistų partija, Lietuvoje – jos padalinys – Lietuvos komunistų partija (LKP). LKP buvo represijų užsakovė, jai buvo pavaldi KGB. KGB iš LKP gaudavo užduotis, KGB Komunistų partijai už nuveiktus juodus darbus ir atsiskaitydavo. Todėl Lietuvoje LKP CK, miestų bei rajonų Komunistų partija bei jų parankinius komjaunimo sekretorius reikia laikyti nepalyginamai didesniais nusikaltėliais už etatinius kagėbistus bei jų parankinius kolaborantus.

Kai Lietuvoje LKP atsiskyrė nuo SSKP, kartu su šiuo aktu buvo įpiršta ir palaikoma nuomonė, kad partija ne tik nutraukė saitus su praeitimi, bet tarsi atliko atgailą, kalčių išpirkimą. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, LKP sekretoriai nebuvo persekiojami, ėjo į valstybės valdymo aukščiausius postus. O štai represinių struktūrų parankiniai–kolaborantai tapo esminiais kaltininkais, vaizdžiai tariant, tvenkinyje šamai tapo saugūs, o pūgžliai gaudomi. Buvęs pirmasis LKP sekretorius Algirdas Mykolas Brazauskas yra prasitaręs, kad represinių struktūrų veiklos archyvus reikėtų sudeginti. Kol visuomenė nenutvėrė, su VRM (MVD) archyvais taip ir buvo pradėta elgtis.

Paskelbus nepriklausomybę, etatiniai KGB darbuotojai, juos pavadinčiau ešeriais (taip pat plėšrūnai), iš darbo buvo atleisti kaip kariškiai, suteikiant jiems socialinę globą, jų veiklos įslaptinimą. Jie, tapę Lietuvos piliečiais, buvusiais „kareivėliais“, tikėtina, gauna pensijas ne tik iš Lietuvos valstybės, darbingieji įsitaisė įvairiose verslo priedangos organizacijose, palankiausiomis sąlygomis išvengė atsakomybės. Ką jie veikia prisidengę verslu, nesunku numanyti, nes, kartą davę priesaiką, kagėbistai iki grabo lieka kagėbistais. Netenka abejoti, kad jų paslaugomis sėkmingai naudojasi Rusijos saugumo struktūros, todėl „ešerių“ veikla turėtų būti itin stebima, jų neturi aplenkti viešinimas, o tardžiusieji, kankinusieji Lietuvos patriotus turėtų būti teisiami.

Kiti etatiniai ar rezerviniai kagėbistai sėkmingai įsitrynė į jau nepriklausomos valstybės aukštus postus. Vidaus reikalų ministru tapo buvęs sovietinės milicijos generolas, Lietuvos KGB pulkininkas, organizavęs paskutinio Aukštaitijos partizano sunaikinimą, M.Misiukonis (Prezidento V.Adamkaus dekretu apdovanotas Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino ordino komandoro Kryžiumi), KGB rezervininką Arvydą Pocių Prezidentas skyrė VSD generaliniu direktoriumi, kuris tik po visuomenės reikalavimų, jo atleidimui priešinantis pirmtakui M. Laurinkui, Seimui ir Prezidentui, galiausiai buvo atleistas.

Neetatiniai KGB darbuotojai, kolaborantai ir „bildukai“, jų veiklą atspindintys dokumentai, buvo atiduoti Liustracijos komisijos žinion. Iš tikrųjų, represijų aukoms buvo numestas apgraužtas kaulas (dalis kolaborantų bylų sunaikinta ar išgabenta į Rusiją): jūs dėl to kaulo aiškinkitės, peškitės, draskykitės, o mes, šamai ir ešeriai, saugiai tarpsime tokių peštynių šešėlyje. Tiems, kurie bendradarbiavo su KGB, tačiau Liustracijos komisijai prisipažino, gavo „išrišimą“ – jų bendradarbiavimas buvo įslaptintas. O kas daroma su KGB šeimininkais, represijų užsakovais, kur jų veiklą atspindintys archyvai? Kodėl nesiaiškinama ir neviešinama jų veikla, kodėl jiems neribojama galimybė užimti aukštas pareigas nepriklausomoje valstybėje?!

Todėl, kad valstybė neva nepriklausoma nuo užsienio. O vidinė, žalinga priklausomybė nuo sovietinio paveldo išliko visa apimtimi, įskaitant valstybines įstaigas, valstybės saugumą (VSD), teismus, prokuratūrą.

Kad *Justitia est fundamentum regnorum* – (lot. teisė (Teisingumas) yra valstybių pagrindas), jau mūsų eros pradžioje tvirtino Romos imperijos laisvieji piliečiai. Sovietinė teisė su jos vykdytojų gvardija su nepriklausomybės atkūrimu nepasikeitė, todėl atkurta valstybė statoma ir tvirtinama, deja, ant lengvai paplaunamų pamatų. Lietuvoje minimais pamatais visuomenės pasitikėjimas nebesiekia 20 procentų.

Į teisėtvarkos ir teisėsaugos struktūras jau yra atėję „šamaičiai“ ir „ešeraičiai“ sovietinių veikėjų vaikai ir vaikaičiai, kurie veikia savo profesijos kilmės, SSRS ir jos teisių perėmėjos – Rusijos Federacijos arba sistemoje veikiančio klano naudai. Visuomenei žinomos Š.Paberaliaus, Gatajevų šeimos bylos, dėl kurių kaltinamieji turėjo ieškoti politinio prieglobsčio užsienyje.

Antai žinoma, kad Lietuvos VSD bendradarbiavo rezonansinėje E.Kusaitės byloje su pasaulyje pripažinta nusikalstama Federaline Rusijos Federacijos saugumo tarnyba, o prokuratūra nesiėmė priemonių tokią veiklą nutraukti. Kaltiesiems turėtų būti keliama baudžiamoji byla, tačiau akivaizdžiai sufabrikuota baudžiamoji byla buvo tęsiama E.Kusaitei, o ne bylos užsakovams. Baudžiamosios bylos keliamos teisėsaugos smurtui taikiu budėjimu pasipriešinantiems žmonėms Garliavoje ir net vaikams, viešai rašiusiems žodį „TIESOS“!

Atviras bendradarbiavimas valstybiniu lygmeniu su Rusija tęsiasi, nors pastaroji reikalavimus išduoti Lietuvai nusikaltusius asmenis ignoruoja. Štai šių metų sausį Lietuvos Vidaus reikalų ministerija pasirašė sutarties projektą dėl bendradarbiavimo su Rusija kovoje su nusikalstamumu, pagal kurį Lietuva teiks partneriui asmens duomenis bei įslaptintą informaciją, kur numatytas ir Lietuvos Generalinės prokuratūros bendradarbiavimas.

Tokių akibrokštų kitaip, kaip pasityčiojimu iš valstybės ir jos nepriklausomybės, vertinti nebegalima.

Ar gali visuomenė toliau pasitikėti VSD, prokuratūra, teismais, su šiomis institucijomis normaliai bendradarbiauti? Kas dėl susidariusios padėties kaltas? Kas imsis radikalių priemonių?

Į šiuos klausimus turi atsakyti ne visuomenė, bet jai atstovaujančios aukščiausios valstybės institucijos, o visuomenei atėjo metas iš politikos šešėlio trauktis, civilizuotais pilietiniais veiksmais tas institucijas iš tūnojimo budinti, prakalbinti.

Rašinyje paliesta tik teisėsaugos ir teisėtvarkos sistema, tačiau visose valstybinėse institucijose veši šamai-šamaičiai, ešeriai-ešeraičiai. Tai tinka su retomis išimtimis ir aukščiausioms mūsų valstybės institucijoms.

Į Seimą pakliūnama per partijas. Iš Teisingumo ministerijoje užregistruotų daugiau nei keturiasdešimt politinių partijų su kažkiek išreikštais ideologiniais akcentais rasime dvi tris partijas, tačiau visos jos neišsilaisvinusios iš sovietinio paveldo, jo ideologijos. Kaip rodo paskutinė apklausa, pasitikėjimas politinėmis partijomis visuomenėje labai žemas – jomis pasitiki vos 6,4 procento gyventojų. Tačiau jos, administruojamos demokratijos dėka, į Seimą pakliūna, sudarydamos tarsi demokratinės valstybės, tačiau su savo ministerijomis ir departamentais, deja, tik administracinį darinį. Vietos savivalda – ne kitokia, grynai administruojama. Paskata ta pati: lengviau ir pelningiau valdyti, o ne tarnauti. Todėl pilietinės visuomenės, valstybės pagrindui ir turiniui, jos ugdymui ir formavimui per du dešimtmečius valstybė jokio dėmesio nerodė ir nerodo. Vietos bendruomenių, demokratijos „iš apačios“ formavimas ir veikla ne tik neskatinamas, bet administravimo būdu stabdomas. Sąjūdžio žmonės, kurie atkūrė valstybę, vadavo nuo priklausomybės, dabar ujami, išgujami iš valstybinių tarnybų, vejami iš Lietuvos.

Lietuvių tauta kantri, pakelia išbandymus ir didžiausias negandas, tačiau, jei administruojamas darinys skelbiasi nepriklausoma valstybe esąs, tauta turėtų ištarti: „Numesk, Tėvyne, rūbą seną“. Ištarti per būsimus įvairius rinkimus, jei dar spėkų pakaks.

Algimantas ZOLUBAS

Nepamirštamas pokalbis

Kai esi jau netrumpo amžiaus, aplanko daug įvairiausių minčių, prisiminimų, kurių per žmogaus gyvenimą nemažai susikaupė. Kad ir ką galvotum apie praeitį, o tai, kas buvo įdomu, yra nepamirštama ir tuoj pat išnyra iš atminties. Negaliu pamiršti pokalbio su dviem politiniais kaliniais.

Tai buvo 1955 metais. Mūsų kolūkis Kretingos rajone vadinosi „Raudonoji vėliava“.

1953 metais buvau baigęs Grūšlaukės septynmetę mokyklą. Savo gimtame kaimelyje Kumpikuose tuomet buvau pats raštingiausias jaunuolis. Toliau mokytis neturėjau sąlygų. Kolūkio valdyba nusprendė mane siųsti į kursus įgyti revizoriaus specialybę. O kai buvau kolūkio revizorius, tai ir siųsdavo visur viską patikrinti.

Vieną ankstyvą pavasarį išsiuntė į Latvelius persverti sandėlyje laikomus grūdus. Kolūkio valdyba norėjo žinoti, kiek ir kokių grūdų turi. Ar per žiemą niekas jų nepavogė.

Kaip tik 1955 metais iš Sibiro, po 10 metų kalinimo, buvo grįžęs Latvelių kaimo ūkininkas Jurgis Galdikas, prieš suėmimą dirbęs sandėlininku. Mūsų kolūkiui vadovavęs doras ir protingas pirmininkas Vytautas Eibutis, J. Galdiką, kaip patyrusį ir gabų, vėl paskyrė į šias pareigas. O man teko jo valdomame sandėlyje persverti visus turimus grūdus. Trūkumų neradau. Tik 140 kilogramų pertekliaus. Dirbau tris dienas, o kai sutvarkiau visus dokumentus, sandėlio vedėjas ir du darbininkai pažiūrėjo į mane ir paklausė: „O kaip su pertekliumi, ar užpajamavote?“ Pasakiau, kad ne. Tegul bus darbininkams atlygis už trijų dienų darbą. Darbininkai apsidžiaugė.

Vienas iš darbininkų buvo Jonas Raišutis, kalėjęs Sibiro lageriuose 10 metų. Sėkmingai atliktą reviziją sumanėme atšvęsti. Kai atsirišo liežuvis, ėmiau klausinėti: „Už ką tu, Jonai, sėdėjai?“ – paklausiau.

Ir J. Raišutis pradėjo: „Buvau nagingas žmogus. Kaip sakoma, pusiau juvelyras. Darydavau grandinėles su kryželiais kaimo mergoms. Padirbdavau ir auksinius žiedus vestuvėms. Darbo turėjau daug. Gaudavau šiek tiek uždarbio. Mokėjau sutaisyti ir radijo aparatus, nors jų, per visą Darbėnų valsčių tebuvo vos keletas. Mažai jų žmonės tada turėjo. Bet man sutaisyti atnešdavo. Naktimis pas mane ateidavo ir partizanai. Atnešdavo pataisyti radijo siųstuvus, imtuvus. Taisydavau jiems ir ginklus. Uždėdavau ant ginklų ir Lietuvos valstybės ženklus, Lietuvos herbą. Tie miško svečiai pas mane užsukdavo dažnai, nes mano trobelė stovėjo šalia didžiulio miško – Nausėdų girios. Su partizanais susidraugavau, pranešdavau jiems apie stribų siautėjimus po kaimus.

Kryžius Nausėdų girioje žuvusiems partizanams atminti

Kartą sužinojau, kad didelis sovietų kariuomenės būrys ruošiasi siausti Nausėdų girią ir sunaikinti ten besislapstančius partizanus. Nuskubėjau į mišką jiems pranešti apie gaudynes. Tačiau buvo vėlu. Iš visų pusių buvo girdėti sunkvežimių riaumojimas. Kariuomenė apsupo visą mišką. Miške slėptuvėje buvo šeši partizanai ir viena jauna partizanė Eleonora Viluckytė-Širšinė. Partizanai pasiruošė kautis iki paskutinio šūvio. Vis artėjo klegantys sovietų kareiviai. Įvyko stiprus susišaudymas. Ilgi kulkosvaidžių bei automatų tratėjimai buvo girdėti toli toli. Pamaniau, atėjo galas. Bet kulka pataikė į ranką.

Pasileidau bėgti nė pats nežinau kur. Ir man pavyko. Prasiveržiau nepastebėtas. Ir kaip žaibas, atsidūriau namuose. Pasislėpiau. Tik po kelių dienų sužinojau, kad visi šeši partizanai ir E. Viluckytė žuvo. Vėliau žmonės iš stribokų nugirdo, kad sovietų kareivių kūnų prikrovė net du sunkvežimius,“ – prisiminė J. Raišutis.

Po siaubingo susišaudymo prabėgus trims dienoms suėmė ir ryšininką J. Raišutį. Ir nebepaleido. Jis gavo tą pačią porciją – 25 metus.

Atkūrus nepriklausomybę prie Nausėdų girios buvo pastatytas paminklas ir kryžius partizanams atminti. Paminklas pastatytas darbėniškio Stanislovo Burbos pastangomis. Paminkliniame akmenyje surašytos visos žuvusių partizanų pavardės, gimimo ir žūties metai.

Darbėnų vidurinėje mokykloje S. Burba yra įrengęs istorijos muziejų. Muziejus sulaukia daug lankytojų ir iš kitų rajonų. Dažnai muziejų aplanko užsienio svečiai.

Be to, Burba suorganizavo ir surinko lėšų paminklui Kretingos rajone veikusiems Kardo rinktinės partizanams atminti, kuris stovi Darbėnų miestelyje, prie kultūros namų.

Kiekvienais metais būreliai moksleivių ateina prie jo pagerbti žuvusiųjų, pamerkia gėlių, uždega žvakučių.

Juozas BAUŽYS

Sveikiname

O laikas slenka. Sidabrinės gijos,
Užpusto, panaikina praeitin takus.
Būk tvirtu ąžuolu, kuris
šalnų nebijo,
Sukviesk prie židinio senus
draugus.

Garbingo **90-ojo** jubiliejaus proga sveikiname **Bernardą ARBOČIŲ**, linkime daug sveikatos ir Dievo palaimos.

LPKTS Jurbarko filialo choras „Versmė“ ir valdyba

* * *

Garbingo **80-ojo** jubiliejaus proga sveikiname buvusią tremtinę **Danutę TUPALSKIENĘ**.

Tegul dangus Jums sėkmę lemia
Visuos darbuos, visuos keliuos.
Tegul gyvenimo kelionėj
Tik sveikata ir džiaugsmas lydi Jus.

Sveikatos, energijos, gražiausių gyvenimo dienų, Dievo palaimos linki –

LPKTS Rokiškio filialas

* * *

80-ojo jubiliejaus proga sveikiname buvusius Irkutsko meno saviveiklininkus: vadovą **Gediminą LAURINAVIČIŲ**, akordeonistą **Aleksą ŽLABĮ**, dainininkę ir šokėją **Rožę JANKAUSKIENĘ**, choristus **Stasę OKULIČIENĘ** ir **Algį PETRULĮ** bei šokėją **Simaną ŠLIUMPĄ**.

Linkime geros sveikatos, prasmingų ilgų gyvenimo metų.

Draugai buvę saviveiklininkai

* * *

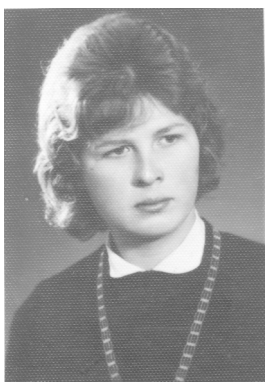

70-ojo gimtadienio proga sveikiname V**aleriją MALECKIENĘ** ir linkime

Vilties, tikėjimo ir ryžto,
Sėkmės, kaip saulė didelės.
Te niekas niekada nedrįsta
Įskaudinti geros širdies...
Gimtadienis lai neša pilną kraitę
Laimės ir skalsos,
O širdį didelę ir kilnią,
Tavasis Angelas globos.

LPKTS Kauno filialas

* * *

Gražaus **60-ojo** jubiliejaus proga sveikiname LPKTS Kupiškio filialo pirmininkę **Dalią DYRIENĘ.**

Linkime sveikatos, ryžto, ištvermės,
Laiptelių laimės į dangaus žvaigždes,
Kasdien namuose – palaimos ir sėkmės,
Saugiausio tilto per gyvenimo upes.

LPKTS Kupiškio filialas

Niekada neišblės iš atminties

Gerbiama Leonida Stankaitiene,

Prieš rašydamas šį laišką varčiau senelio albumą, ant kurio kraštų puikuojasi mūsų Trispalvė. Žiūrinėdamas nuotraukas atkreipiau dėmesį į vieną, jau per laiką gelstelėjusią fotografiją: keli medžiai, daug sniego ir ant žemės klūpantys žmonės, tarytum neturintys jėgų. Jie atrodo labai nelaimingi, veidai išblyškę, pavargę, apiplyšę, per ploni šaltai žiemai drabužiai... Akį patraukė užrašas ant nuotraukos: „Amžino įšalo žemėje mes nepamiršome būti lietuviai“. Perskaičius tapo aišku, kad prieš mano akis – maža didžiulės tautos tragedijos dalelė.

Kaip senelio albume atsirado ši nuotrauka? Juk mūsų šeimai pavyko išvengti stalinizmo represijų. Nuėjau pas senelį, apžiūrinėjantį jaunutes sodo obelaites. Gėrėdamasis pavasario gyvybe alsuojančiomis, pirmaisiais pumpurėliais nusivarsčiusiomis liaunomis šakelėmis, jis pasakė, jog nuotrauką padovanojo vaikystės draugas, kai grįžo iš Sibiro. Palikau senelį džiaugtis obelaičių jaunyste, o pats grįžau į trobą.

Nemažai per istorijos ir literatūros pamokas teko girdėti apie tremtį, skaityti A. Garmutės knygą „Ešelonai“, D. Grinkevičiūtės – „Prie Laptevų jūros“. Pradėjo suktis mintys... Juk beveik nieko nežinau apie savo krašto žmones, patyrusius šį gyvenimo pragarą. Kilo mintis nueiti į miestelio biblioteką. Ilgai klaidžiojau tarp pilnutėlių knygų lentynų, kol šone pamačiau Jūsų, gerbiama Leonida, knygą „Skaudžių netekčių kryžiai“. Pradėjęs ją vartyti, prisiminiau, kad su Jumis jau teko susipažinti pradinėse klasėse. Tą kartą nemažam mūsų, ketvirtokų, būriui svetingai atvėrėte savo namų duris ir papasakojote apie tremtį. Kaip jūs ištvėrėte tokias kančias, kaip radote jėgų ir ryžto? Tikriausiai nesuprasiu, juk tai sunku suvokti mums, jauniems žmonėms.

Ką jautė žmonės, paskutinį kartą žvelgdami į savo vaikystės ir jaunystės namus? Iš Jūsų ir kitų buvusių tremtinių pasakojimų susidariau nuomonę, kad tai prilygo mirčiai: „Širdis plakė lėčiau, kūnas drebėjo, į savo namus žvelgiau lyg pro sapną, tą akimirką nesupratau, kas manęs laukia, bet kažką nujaučiau“... – taip kalba buvę tremtiniai, kuriems teko patirti šį pragarą. Klausiu savęs, ar mes jų neužmiršome? Jų – mūsų tautą ištikusios tragedijos liudininkų.

Gerbiama Leonida, aš tikiu, kad taip nenutiks. Tikiu, kad iš esamų ir ateisiančių kartų atminties niekada neišblės amžinojo įšalo žemės įvaizdis, reiškiantis lietuvių tautos iškentėtas kančias, fizinį jos naikinimą ir dvasinį luošinimą. O Jūs kalbėkite, pasakokite savo skaudžią istoriją mums, jaunimui, kad galėtume perpasakoti savo vaikams ir vaikaičiams.

Linkiu Jums būti laimingai, laisvai, – kaip tos pavasariu besidžiaugiančios baltos obelys mano senelio sode...

Erlando ČYŽO,
Skirsnemunės Jurgio Baltrušaičio pagrindinės mokyklos 9 klasės mokinio (mokytoja Jūratė Smaliukienė), rašinys

Vytautas ŠVAGŽDYS,
Norilsko Gorlago politinių kalinių sukilimo dalyvis

Prisiminimai po 60 metų

Pabaiga.
Pradžia Nr. 27 (1049)

Ir vėl šaudė...

Numalšinus sukilimą, šaudant kalinius 5-oje zonoje, žiauriai susidorojus su kalinėmis 6-oje zonoje, sustojo aktyvi sukilimo veikla 1-oje ir 4-oje Gorlago zonose, bet tęsėsi katorginininkų zonoje. Krasnojarsko ir Norilsko lagerių viršininkai dar kartą kreipėsi į Maskvą, į Komunistų partijos centro komitetą, prašydami leidimo panaudoti ginklą, kad taip nutrauktų sukilimą. Į tai KPCK skyriaus viršininkas I. Sikin atsakė: „Jokio leidimo CK neduos... Yra kariuomenės statuto nuorodos: užpuolus sargybą – šauti į viršų, tik paskui į užpuolusiuosius“. Akivaizdu, seržantas Diakov, šaudęs į kalinius ir majoras Lev davęs kareiviams komandą veržtis į zoną ir šaudyti į kalinius padarė žiaurius nusikaltimus.

Deja, matyt čekistai kagėbistai taip buvo įpratę šaudyti žmones – kalinius, kad sustoti nebegalėjo arba nenorėjo. Rugpjūčio pradžioje, apkarstę sunkvežimius metalo lakštais, susodino į kėbulus automatais ginkluotus kareivius, o majoras Zloba įsakė jiems veržtis į zoną ir, šaudant į kalinius, priversti juos nutraukti sukilimą. Taip kareiviai ir padarė.

Kiek žuvo ar buvo užmuštų politinių kalinių per visą sukilimo laiką Norilsko Gorlage, manau, niekas ir niekada nesužinos. Įvairūs šaltiniai skelbia įvairius žuvusiųjų skaičius. Tačiau tie skaičiai yra prieštaringi. Manau, kulkų serijos, paleistos į susibūrusius kalinius, savo juodą darbą padarė. Ar buvo nuteisti Diakov, Lev, Zloba, neteko niekur nei skaityti, nei girdėti. Turbūt apsieita tik pabarimu.

Tolesnė šių įvykių eiga

Nuslopinus sukilimą tuoj pat dalis Gorlago kalinių buvo išvežti iš Norilsko. Dalis išvežtųjų pateko į uždarus kalėjimus, dalis į Karagandos, Magadano, Mordovijos, Vorkutos lagerius. Kai kas iš jų buvo teisti, kaip sukilimo organizatoriai. Kai kas dingo iš vis be pėdsakų. O Norilske prasidėjo Gorlago likvidavimas, kuris truko iki 1956 metų.

Eigoje, kaip rašo E. Pavlovskij: „Išaiškėjo, kad KGB ir MVD instrukcijose, apie politinių kalinių kalinimą tokiuose ypatingojo režimo lageriuose, nieko nebuvo pasakyta. Buvo tik kažkoks slaptas 1943 metų SSRS Aukščiausiosios tarybos prezidiumo nurodymas. Todėl Gorlago viršininką Cariovą „nuėmė“ nuo pareigų, Gorlago KGB skyriaus viršininkas Milstein nusišovė. Zelvakovą, kuris buvo paskirtas vietoje Milstein, nuteisė – pasodino. Prokurorą Dergeev atleido iš darbo...“

Apart anksčiau išvardytų lengvatų, kurias mums, politiniams kaliniams, suteikė Maskvos komisija, mums pradėjo taikyti darbo dienų užskaitas. Jei kalinys dirbo, jis galėjo gauti vienos, dviejų ar trijų dienų užskaitas. Gerai dirbi – kalinimo laikas mažinamas papildomai viena diena. Geriau dirbi – dviem, dar geriau – trimis dienomis. Tai reiškė – dirbai dar geriau visą mėnesį, tavo bausmės laikas sumažės trimis mėnesiais. Mums, seniems lagerininkams, tai nebuvo sudėtingos ar neįveikiamos sąlygos. Apart to, jei jau kalėjai du trečdalius bausmės laiko, už „gerą elgesį“ galėjo sutrumpinti bausmės laiką ir išlaisvinti iš lagerio, ir t.t.

Visa tai darydavo specialios komisijos ir teismai, kuriuos kažkas skirdavo ir jie nebuvo pavaldūs lagerio viršininkams. Sakyčiau, simboliškai darė: kaip masiškai sodino į kalėjimus, taip masiškai, per prievartą, iš jų išleidinėjo. Dalis išleistųjų iš lagerio išvažiavo pas tėvus, brolius, seseris, kurie buvo ištremti į Sibirą. Dalis pasiliko Norilske, nes į Lietuvą grįžti neleido. Daliai pasisekė – jie gavo leidimus važiuoti į Lietuvą.

Lietuvių delegacija Norilske. 1991 metai

Norilsko Vyčiai

Po sukilimo, vežami į Magadaną, kaliniai nusprendė sukilimo dalyvius – lietuvius įvardyti „Norilsko vyčiais“.

Daug mūsų bendražygių buvo išblaškyti lageriuose. Dalis jų dingo be pėdsakų. Daug sugebėjo grįžti ir į Lietuvą, ir visais įmanomais bei neįmanomais būdais apsigyventi joje, nors tuometinė Lietuvos valdžia, su Sniečkumi ir Paleckiu priešakyje, tų žmonių sugrįžimui į gimtinę priešinosi. Dar sovietmečiu, kiekvienais metais, mes – „Norilsko vyčiai“ susitikdavome, pas vienus ar kitus bendražygius, nors nedidelėmis grupelėmis. Pabūdavome kartu, pasisvečiuodavome, pasiguosdavome ir vėl pasinerdavome į kasdienybę. Prasidėjus Atgimimui, pradėjome susitikti viešai, organizuotai, nesislėpdami. Nuo 1988 metų kasmet, paskutinį gegužės šeštadienį, „Norilsko vyčiai“ suvažiuoja į kurį nors Lietuvos miestą, kad pabūtų kartu, paminėtų tą tragišką, bet garbingą, Norilsko politinių kalinių sukilimą.

2013-ieji mums priminė, kad nuo tų dienų praėjo 60 metų. Tai garbingas mūsų Priesaikos jubiliejus. Gedime sušaudytų – žuvusių mūsų bendražygių ir Dievo valia išėjusiųjų į Amžinybę. Dėkojame Dievui išlikę gyvi, nepalūžę, nepasidavę raudonųjų šėtonų provokacijoms, atlaikę sukilimo išbandymus. Sukilimas sugriovė Ypatingojo režimo lagerių sistemą ir įėjo į istoriją kaip tęsinys mūsų tautos, taip pat ir kitų tautų, kovos su raudonojo slibino teroru.

Buvęs Norilsko bendražygis kunigas Česlovas Kavaliauskas sukūrė žodžius, J. Lukšys – muziką „Norilsko vyčių“ himnui:

Šiaurės vėtroje pakirdo,
Bunda Vytis, galingas, rūstus.
Mūsų kruviną priesaiką girdi,
Šiaurės uolos ir šiaurės dangus.

Nesileido saulutė tą dieną
Už aukštųjų Norilsko kalnų,
Vyrai ryžosi durtuvų sieną
Laužt krūtinėmis savo kartu.

Dzūkų girios, žemaičių arimai
Ir aukštaičių melsvi ežerai
Nepaliks Jūsų sūnūs nurimę,
Tie gražiausi tėvynės žiedai.

Tėviškėlės laukų pasiilgę,
Merkės lino melsvieji žiedai,
Rausvos rožės krūtinę suvilgė,
Krito narsūs Šiaurės kaliniai.

Šiaurės vėtroje vyrai pakirdo,
Bunda Vytis galingas, rūstus,
Mūsų kruviną priesaiką girdi
Šiaurės uolos ir šiaurės dangus.

Atidengėme paminklinį kryžių savisaugos dalinių kariams

Tai pirmas žuvusių kovoje su sovietų okupacine kariuomene Savisaugos dalinių karių įamžinimas.

Apie keturių karių žūties aplinkybes 1944 metų liepos 30 dieną Marijampolės savivaldybės Sasnavos seniūnijos, Molupio kaime, prie buvusios Vinco Sinkevičiaus sodybos, rašė jų bendražygis Vincas Kubertavičius 2013 metų balandžio 12 dienos „Tremtinyje“ Nr. 14 (1036).

Jo iniciatyva ir lėšomis Kazlų Rūdos seniūnijos Račyliškės kaimo senosiose kapinaitėse buvo pastatytas paminklinis kryžius. Jį (išskyrus atminimo lentelę) sukūrė Kalvarijos gyventojas Bronius Jungaitis, pasiaukojančiai sukūręs pagal savo įtaigų, tobulintą modelį, dešimtis tokių paminklinių kryžių, puošiančių savo ryškia balta spalva daugelį Suvalkijos partizanų žūties vietų. Vincas ir Bronius, kaip ir neseniai miręs Romas Rusteika, nepaprastai daug nuveikė statydami paminklus ir kryžius žuvusiems Tauro apygardos partizanams.

Kunigas I. Plioraitis šventina paminklinį kryžių savisaugos dalinių kariams. Kazlų Rūdos savivaldybė, Račyliškės Autoriaus nuotr.

Liepos 28 dieną šv. Mišias už žuvusius kovotojus Kazlų Rūdos Švč. Jėzaus Širdies bažnyčioje aukojo kunigas Ignas Plioraitis. Jis savo lėšomis pastatė ne vieną paminklą partizanams, politiniams kaliniams ir tremtiniams. Po pamaldų savivaldybės duotu autobusu nuvažiavome į Račyliškės kaimo kapinaites, kur pastatytas paminklinis kryžius. Renginį vedė Algimantas Lelešius.

(*keliama į 7 psl.*)

Atidengėme paminklinį kryžių savisaugos dalinių kariams

(*atkelta iš 6 psl.*)

Paminklinį kryžių pašventino kunigas Ignas Plioraitis. Kalbėjo Kazlų Rūdos meras Vytautas Kanevičius.

Išsamiau apie bendražygių žūtį papasakojo karys savanoris, buvęs partizanas Vincas Kubertavičius.

Dalyvavo Kazlų Rūdos ir Marijampolės šauliai, Krašto apsaugos savanoriai, Marijampolės Vytenio bendrosios paramos logistikos bataliono kariai, Kazlų Rūdos bažnytinio choro giesmininkės. Po pašventinimo aplankėme Molupio kaime esantį kryžių Laisvės kovotojams.

Savisaugos dalinių kariai Vilniaus krašte kovojo su lenkų Armija krajova. Ji žudė vietinius gyventojus lietuvius. Dubingių apylinkėse nužudė tūkstantį, Baltarusijoje – tris tūkstančius. Taip pat kovojo su žiauriais raudonaisiais partizanais. Jie 1944 metų balandį sudegino Bakaloriškių kaimą Dzūkijoje, iššaudė jo gyventojus tik už tai, kad šie sukūrė kaimo apsaugos būrį. Kai vokiečiai degino Pirčiupį, už dviejų–trijų kilometrų buvo šimtai raudonųjų partizanų. Jiems vadovavo Zimanas. Jie galėjo išgelbėti Pirčiupį ir jo gyventojus, bet tyčia to nepadarė.

Algimantas LELEŠIUS

Jupiteris

Po Jurginių šiauriu atsikosėjusi žiema dar bandė numesti iš grasinančio debesies keletą nedrąsiai nusileidžiančių snaigių. Tankmėje įstrigęs spindulys užgeso ir miškas padvelkė žibuoklėmis prasiskleidusia žemės gaiva...

Pro juodalksnio viršūnę sumirkčiojus pirmai žvaigždei, aš, baigęs tempti iš raisto į geležinę statinę vandenį, apdėjau ją iš visų pusių žagarais ir padegiau. Į tamsėjantį dangų, įsiūbuodamos eglių šakas pasipylė „auksinės bitės“. Bet daugiau „auksinių bičių“ nesulaukdamos eglių šakos pamažu nutilo ir į mano sielą baugia nuojauta prabilo juostantys anglių žiburėliai.

Pasistiebęs ant kelmo, įsirioglinu į statinę ir, mėgaudamasis šiltu vandeniu, it iš duobės stebiu, kaip į gaivų pavasario dangų viena po kitos renkasi žvaigždės. Tylu tylu. Tik staiga prisikeliančios žemės tylą perplėšia laputaitės kiauksėjimas, sužviegia šernai ir neradusios sau vietos vėlės balsu į mano svajas atsiliepia apuokas.

Tai mano, po keleto savaičių nakvojimo pelenuose, pirtis: iškūrenęs laužą, nušlavęs nuodėgulius, įsitaisiau kaip ant krosnies. Tai kas, kad šiltus sapnus besapnuojant, apdegdavo mano skudurėliai, tai kas, kad didžiausiam bendražygių juokui ryte aš pabusdavau panašus į kipšą...

* * *

Argi ant kelmo tankumyne išsėdėsi, kai iš sodžių ataidi šventos giesmės... ir mes, išsipustę, su gėlytėmis atlapuose, išlindę iš kerplėšų, traukiame švenčių švenčiausias litanijas. Pabaigę vienoje kryžkelėje, parugėmis vingiuojame į kitą. O paskutinėje, viena už kitą gražesnių mergelių apsupti, visa krūtine įkvėpdami gaivinančio gegužės oro, raustančiais veidais traukiame Lietuvos himną! Iš visų jėgų rėkiame užmiršdami, kad mus stebi niekuomet neužsimerkianti Judo akis...

Akinančia žaluma suliepsnojo birželis. Mes, mėnulio išbaltintais veidais, ant eglių nusvyrančiomis šakomis iš visų pusių saugojamo žvyrkelio, lepinamės saulutės spinduliuose. Snūduriuojame. Tik Pypkė, skersai žvyrkelio palenkęs berželį, ant jo išskalbtas kelnes džiauna.

Gal angelas sargas man ant kaktos tada ranką padėjo – krūptelėjau, – jeigu jis nebūtų man ant kaktos rankos padėjęs, ir mane, kaip šalia gulintį Vanagėlį, automato serija būtų į skutelius sudraskiusi... Griebęs Vanagėlio krauju aptaškytą šalia gulintį savo šautuvą, kurtinančių automato serijų ir rusiškų keiksmų skatinamas, su savo vos atsikvošėjusiais bendražygiais maunu į raisto gilumą.

Gaila, o kaip gaila penkiolikmečiu į žaliąją girelę atėjusio, beveik trejus metus narsiai kovojusio Vanagėlio... Būk palaimintas! Pypkė, padūkėlis, ir šįkart per giltinės akiduobę išlindo... O gal džiaustomos kelnės nuo kulkų jam skydu pasitarnavo?

Stribai, radę ant žvyrkelio Vanagėlio krauju aptaškytą mano mokinio pažymėjimą, mano motinėlę, netikėdami, kad ant akmenų guli ne jos sūnus, ilgai ČK bunkeryje šokdino.

Tai vienam, tai kitam bendražygiui kritus, aš dar vis stebuklu lieku gyvas. O gal mane nupoškinti dar kulka nenulieta?

* * *

Nučiulbėjo rasotais pagiriais pavasaris, nusirito raudonskruosčiais obuoliais vasara. Ir vėl – ruduo. Visas mūsų viltis laidojantis ruduo. Užgriūvančių debesų lediniai lašai kerta į akis, permerkia sielą. Staugia, barškindamas nuogas šakas, vėjas.

Kažkodėl galvojome, kad mūsų tėvynę amerikiečiai išvaduos pavasarį, gal vasarą, bet tik ne rudenį...

Apgiedoti nelaimingos tėvynės vaikai: iki kito pavasario velniai tikriausiai ir man kulką nulies.

Dar saulė per apniukusius debesis buvo aukštokai, kai Šturmas, Pinavijas ir aš, iki paskutinio siūlelio permirkę, kaip vilkai išalkę, įsmukome į vieną Smalinyčios kaime prie girios prisiglaudusią lūšną. Apsidžiovinome, sustingęs kraujas pradėjo čiurlenti. Šeimininkei suskambinus lėkštėmis, aš, taikydamasis, kur geriau prilįsti prie stalo, netyčiom žvilgtelėjau pro langą – sovietai! Griebęs iš kampo savo šautuvą, atitraukęs spyną, grūdu šovinį. Pabyra kalkės, šovinys nelenda! Koks kvailys remia šautuvą vamzdžiu prie kalkėmis atsilupinėjančios sienos? Ir aš, su dūžtančiais lango stiklais išvirtęs į kiemą, peršokęs tvorą, liūdnai švilpiančių kulkų skatinamas, maunu į girelę. Pinavijas krito. Kiek kartų jam sakėme:

(*keliama į 8 psl.*)

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Alena Grėbliūnienė
1929–2013

Gimė Lazdijų aps. Šventežerio valsč. Janėnų k. ūkininkų šeimoje, kurioje augo trys seserys ir brolis. Alena mokėsi Lazdijų gimnazijoje. 1948 m. ištremta į Krasnojarsko kr., Chakasiją, Saralų gyv. Sunkiai dirbo miško kirtimo ir rąstų plukdymo darbus. Sukūrė šeimą, susilaukė sūnaus Vytauto. 1957 m. šeima grįžo į Lietuvą. Apsigyveno Kazlų Rūdoje. Vyras dirbo kranininku, o Alena augino vaikus, dirbo namuose. Su džiaugsmu sutiko Atgimimą ir Lietuvos Nepriklausomybę, aktyviai dalyvavo LPKTS renginiuose. Giedojo bažnyčios chore.

Palaidota senosiose Kazlų Rūdos kapinėse.

Kazlų Rūdos buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai

Skelbimai

Rugpjūčio 17 d. (šeštadienį) 12 val. Rokiškio r. Panemunio Švč. Trejybės bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už 1944–1954 m. žuvusius Laisvės kovotojus. Po pamaldų vyks iškilmingas 10-ųjų skulptūros „Angelas“ metinių minėjimas ir kovotojų atminimo lentų šventinimas.

Rugpjūčio 23 d. (penktadienį) Europos stalinizmo ir nacizmo aukų atminimo ir Baltijos kelio dienos paminėjimas Kaune:

12 val. šv. Mišios Šv. Mykolo Arkangelo (Įgulos) bažnyčioje.

12.45 val. Vytauto Didžiojo karo muziejaus kariliono varpų muzikos koncertas (skambina Julius Vilnonis).

13 val. iškilmingas minėjimas Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje. Dalyvauja Kauno miesto vadovai, groja Kauno muzikos ansamblis „Ainiai“, solistai Gitana Lapinskaitė, Rytis Janilionis.

Rugpjūčio 24 d. (šeštadienį) Telšių r. Varniuose paminėsime paskutinio Žemaičių apygardos vado, LLKS vyriausiosios vadovybės tarybos nario žūties 60-ąsias metines. **11 val**. Šv. Aleksandro bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už laisvę ir žuvusiuosius (Varniai). **12.30 val**. eisena į buvusios NKVD būstinės teritoriją. **13 val**. paminklo V. Montvyduižemaičiui atidengimas. Mitingas, skirtas Žemaičių apygardos sunaikinimo 60-osioms metinėms paminėti. Pabendravimas prie kareiviškos košės.

Buvusius politinius kalinius, tremtinius, Laisvės kovų dalyvius su šeimomis kviečiame dalyvauti **spalio 12 d. (šeštadienį)** Kauno sporto halėje (Perkūno al. 5) įvyksiančioje **jubiliejinėje 25-mečio šventėje.**

Prašome visus buvusius politinius kalinius, tremtinius, Laisvės kovų dalyvius, dalyvavusius 1988 metais Kauno sporto halėje vykusiame pirmajame suvažiavime, pareikšti apie apsisprendimą dalyvauti šiemet vyksiančioje šventėje ir užsiregistruoti LPKTS filialų būstinėse (pagal gyvenamąją vietą).

LPKTS valdyba

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“!

„Lietuvos pašto“ skyriuose ir internetu **prenumerata.post.lt** galite užsiprenumeruoti savaitraštį „Tremtinys“. Prenumerata priimama iki kiekvieno mėnesio 22 dienos.

Prenumeratos indeksas 0117, kaina: **1 mėn. – 8,16 Lt, 3 mėn. – 24,48 Lt, 6 mėn. – 48,96 Lt.**

Dėkojame skaitytojams.

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

Redaktorė
Jolita Navickienė
Redakcija:
Dalia Maciukevičienė, Vesta Milerienė, Rasa Duobaitė-Bumbulienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309, Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214. Indeksas 0117.
El. paštas: tremtinys@zebra.lt

LPKTS puslapis internete: http://www.lpkts.lt
Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. Nr.LT18 70440600 0425 8365, AB „SEB“ bankas.

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ remia

Spausdino spaustuvė UAB „Rinkos aikštė“, Josvainių g. 41, Kėdainiai
Ofsetinė spauda 2 sp. lankai.

Kaina 2 Lt

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

Tiražas 2600. Užs. Nr.

Redakcija pasilieka teisę trumpinti ir redaguoti straipsnius, rankraščiai negrąžinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus nuomone.

Jupiteris

(*atkelta iš 7 psl.*)

– Velniam tau, ta vachmistro žvilganti milinė?! Lįsk į sermėgą! Nebūk kvailas, lįsk į sermėgą!

O gal jo vachmistro žvilganti milinė mano kailį išgelbėjo? Pinavijo brolis Šturmas, sužeistas į koją, atsišaudydamas paskui mane į girelę įsmuko. Nesivijo. Tuomet sovietai dar bijojo giliau į girią lįsti.

Mano tvirtinimais, kad aš negalėjau atsišaudyti, nes šovinio lizde buvo prikritę kalkių, niekas nepatikėjo. O tų prakeiktų kalkių, nors visą mišką išlandžiojau – neradau. Neradau. Kaltas! Ir gavau naują slapyvardį: „Bailys!“ Bailys! Pinavijas žuvo dėl mano kaltės.

Trauk velniai visus tuos „narsuolius“ ir pasipūtėlį mūsų kuopos vadą Apynį, bet Jupiterio žvilgsnis mane sugėdindavo.

Jupiteris – nuoširdumu trykštančiu veidu, graikiška nosimi, atletiško sudėjimo, juodų kaip varno sparnas plaukų, ne vieną kovotoją savo šaltakraujiška narsa išgelbėjęs vyriokas.

Galų gale, visų bailiu pravardžiuojamas, ir aš pradėjau tikėti, kad kalkių nebuvo. Bailys...

* * *

Vieną gražią dieną Apynys pavedė mums su Jupiteriu parvesti į stovyklą miško bunkeryje besislapstantį sergantį Ūdrą. Žvilgtelėjo į mane Jupiteris, kaip į kokį niekalą, bet nieko nepasakė.

Ūdra vienomis baltukėmis iš užpečkio, sovietams iš panosės per gryčios langą pasprukęs, basas per pusnynus atšuoliavo į Smalinyčios kaimą pas savo uošvį. Uošvis, Ūdrą namie priglausti pabijojęs, nuvedė jį į seną bunkerį miške.

Buvo jau nuostabus pavasaris: visa gerkle plyšavo strazdai, su linksmučiais saulės spinduliais bučiavosi žibuoklės. Mudu su Jupiteriu, atvertę žagarus, ilgai stuksenome, kol kilstelėjus su iš samanų augančia eglute bunkerio dangčiui, pasirodė į girinį panašus, su pistoletu rankoje, Ūdra.

Taigi, ištraukę iš bunkerio apsamanojusį, voratinkliuose įstrigusį Ūdrą, jau temstant nukiūtinome keliuku iš Smalinyčios į Klevinę. Netoli Klevinės girdime – kažkas atšlepsi! Paruošę ginklus, griovio krūmuose sugulėme – nepastebės, praeis. Ne, nepraėjo, stabtelėjo ir į rusiškus rėkaliojimus mums nieko neatsakius, pradėjo kaip pasiutę iš automatų tratinti. Ūdrai, it šernui per tankumynus nubraškėjus, sunku patikėti, ir Jupiteris pakilo sprukti. Aš tuo tarpu riktelėjęs – nestok, nušaus, švystelėjau granatą. Pasigirdus stenėjimams, mudu su Jupiteriu neskubėdami pakilome ir, išpoškinę į sovietus po apkabą, laimingai pasitraukėme.

Prašvitus Jupiteris man nieko nepasakė, tik rausdamas paspaudė ranką ir mane niekinti jau daugiau niekam neleido.

* * *

Netoli Ąžuolų Būdos, smėlėtose kalvose įstrigusiame kaimelyje, prie upokšnio, ievų prieglobstyje, buvo tokia sodybėlė. Tos sodybos klėtelėje buvo tokia saulės garbanomis, žibuoklių akimis mergužėlė. Taigi, tos saulės garbanos ir apdegino Jupiterio akių smalą... O kad Jupiterio „Saulės“ koks nors iš mūsų būrio debesis neuždengtų, jis, eidamas jos aplankyti, pasiimdavo mane – prisiekiančiai mergų bijantį.

Ir prasidėjo kaip toje dainoje: „Mažam, tyliam, gražiam sodo namely, aš atėjau, brangioji, pas tave...“

Kol buvo šilta, vienas malonumas prislinkus pasiklausyti slyvų krūme jų čiauškėjimo, pramigus šieno kupetoje pasikalbėti su žvaigždėmis, bet spustelėjus šaltukui (Jupiteris buvo iki kvailumo pavydus) – eikit jūs po velniais!..

Vieną apsiniaukusį vakarą girdžiu pro langą – dangus griūva! Nusispjovęs įkišau pro duris makaulę: Jupiteris išsižiojęs sienas ramsto, o jo auksaplaukė žaibuojančiomis akimis:

– Gana tų kvailų tauškalų, nereikia man to malūnininko turtų, aš už jo vis tiek netekėsiu! Aš myliu Jupiterį, o jeigu jūs dar vis mane kamuosite – Jupiteris su jumis pasikalbės!

Gražuolės tėvas, užsimojęs kumščiu, užspringo, o jo bobelka – kibirkšt be sąmonės po stalu. Visi gerai žinojo, kad nereikia su girios broliais pyktis.

Mudu su Jupiteriu, kurį laiką pamindžikavę, kažką sulemenę, išsinešdinome.

* * *

Po keleto savaičių, vieną gražią dieną, jau gruodui po kojomis skambant mėnesienos naktį, mudu vėl kiūtinome pas jo širdį pavergusią mergužėlę. Koks velnias? Tvoros išlaužytos, praviras duris vėjas virkdo, langai išdaužyti.

Išvežė! Ar malūnininkas, ar koks kitas niekadėjas stuktelėjo... Išvežė, jo meilę su tėvais į nebūtį išvežė...

Netekęs savo paguodos, Jupiteris vaikščiojo kaip apdujęs. Degančiomis akimis veržėsi į kautynes ir netrukus žuvo.

Dejuok, sengire, aukščiausiomis viršūnėmis savo narsiausio sūnaus netekus...

Ignas TAUCKUS

Televizijos programa

Rugpjūčio 19–25 d.

LRT

Pirmadienis, rugpjūčio 19 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 Emigrantai (k.). 10.00 Stilius. Gyvenimas (k.). 11.00 LRT vasaros studija. 12.00 „Namelis prerijose“. Ser. 13.00 Žinios. 13.10 Laba diena, Lietuva. 14.00 Žinios. 14.20 Laba diena, Lietuva. 15.00 LRT radijo žinios. 15.10 „Šerloko Holmso sugrįžimas“. Ser. 17.15 „Kobra 11“. Ser. 18.15 Šiandien. 18.45 „Komisaras Reksas“. Ser. 19.45 Nacionalinė paieškų tarnyba. 20.25 Perlas. 20.30 Panorama. 21.00 „Rojus Lietuvoj“. Ser. 21.30 Emigrantai. Pertr.- 22.00 Perlas. 22.30 „Menas būti nepriklausomiems. 1991-ųjų rugpjūtis. Latvija grįžiasi į Europą“. Dok.f. 2011. Latvija. 23.30 Vakaro žinios. 23.45 „Šerloko Holmso sugrįžimas“ (k.).

Antradienis, rugpjūčio 20 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 „Komisaras Reksas“ (k.). 11.00 LRT vasaros studija. 12.00 „Namelis prerijose“. Ser. 13.00 Žinios. 13.10 Laba diena, Lietuva. 14.00 Žinios. 14.20 Laba diena, Lietuva. 15.00 LRT radijo žinios. 15.10 „Šerloko Holmso sugrįžimas“. Ser. 17.15 „Kobra 11“. Ser. 18.15 Šiandien. 18.45 „Komisaras Reksas“. Ser. 19.45 Nacionalinė paieškų tarnyba. 20.25 Perlas. 20.30 Panorama. 21.00 „Rojus Lietuvoj“. Ser. 21.30 Emigrantai. Pertr.- 22.00 Perlas. 22.30 Nacionalinė paieškų tarnyba. 23.45 Vakaro žinios. 0.00 „Šerloko Holmso nuotykiai. Ketverto ženklas“ (k.).

Trečiadienis, rugpjūčio 21 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 „Komisaras Reksas“ (k.). 11.00 LRT vasaros studija. 12.00 „Namelis prerijose“. Ser. 13.00 Žinios. 13.10 Laba diena, Lietuva. 14.00 Žinios. 14.20 Laba diena, Lietuva. 15.00 LRT radijo žinios. 15.10 „Šerloko Holmso sugrįžimas“. Ser. 17.15 „Kobra 11“. Ser. 18.15 Šiandien. 18.45 „Komisaras Reksas“. Ser. 19.45 Stilius. Namai. 20.25 Perlas. 20.30 Panorama. 21.00 „Rojus Lietuvoj“. Ser. 21.30 Teisė žinoti. Pertr.- 22.00 Perlas. 22.30 KINFO. 23.00 „Į gamtą“. Dok. 23.30 Vakaro žinios. 23.45 „Šerloko Holmso nuotykiai. Baskervilių šuo“ (k.).

Ketvirtadienis, rugpjūčio 22 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 „Komisaras Reksas“ (k.). 11.00 LRT vasaros studija. 12.00 „Namelis prerijose“. Ser. 12.45 Klausimėlis.lt 13.00 Žinios. 13.10 Laba diena, Lietuva. 14.00 Žinios. 14.20 Laba diena, Lietuva. 15.00 LRT radijo žinios. 15.10 „Užrašai apie Šerloką Holmsą“. Ser. 17.15 „Kobra 11“. Ser. 18.15 Šiandien. 18.45 „Komisaras Reksas“. Ser. 19.45 Stilius. Veidai. 20.25 Perlas. 20.30 Panorama. 21.00 Mūsų dienos – kaip šventė. Pertr.- 22.00 Perlas. 22.30 Legendos. 23.30 Vakaro žinios. 23.45 „Užrašai apie Šerloką Holmsą“ (k.).

Penktadienis, rugpjūčio 23 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 „Komisaras Reksas“ (k.). 11.00 LRT vasaros studija. 12.00 „Namelis prerijose“. Ser. 12.45 Klausimėlis.lt 13.00 Žinios. 13.10 Laba diena, Lietuva. 14.00 Žinios. 14.20 Laba diena, Lietuva. 15.00 LRT radijo žinios. 15.10 „Šerloko Holmso sugrįžimas“. Ser. 17.15 „Kobra 11“. Ser. 18.15 Šiandien. 18.30 „Frosto prisilietimas“. Ser. 20.25 Perlas. 20.30 Panorama. 21.00 „Bunda Baltijos dvasia“. 2013. Dok.f. 22.00 Perlas. 22.05 „Baltijos keliu į Nepriklausomybę“. 2013. Dok.f. 23.00 Baltijos kelio dainos. 0.00 „Užrašai apie Šerloką Holmsą“ (k.).

Šeštadienis, rugpjūčio 24 d.

6.00 Stilius. Namai (k.). 6.35 Stilius. Veidai (k.). 7.15 Nacionalinė paieškų tarnyba (k.). 8.30 Gimtoji žemė. 9.00 Animacija. 10.00 Gustavo enciklopedija. 10.30 Ryto suktinis su Z.Kelmickaite. 11.30 Mūsų miesteliai. Balninkai. 12.30 „Šiaurietiškas būdas“. Dok. 13.00 „Chirurgijos istorija. Veidas. Nuo atkūrimo iki persodinimo“. Dok. 14.00 „Mis Marpl. „Bertramo“ viešbutis“. Ser. 16.00 Žinios. 16.10 Sveikinimų koncertas. 18.30 „Frosto prisilietimas“. Ser. 20.25 Perlas. 20.30 Panorama. 21.00 „Auksinio balso“ gražiausios praėjusio sezono akimirkos. 23.00 „Niagaros“ motelis“. Drama. 2005. Kanada.

Sekmadienis, rugpjūčio 25 d.

6.00 Emigrantai (k.). 7.00 Ryto suktinis su Z.Kelmickaite (k.). 8.00 Girių horizontai. 8.30 Kaimo akademija. 9.00 Animacija. 10.00 Gustavo enciklopedija. 10.30 Lietuvos tūkstantmečio vaikai. 12.00 Tuk tuk Indija. 13.00 „Indijos laukinės gamtos paslaptys. Dykumų liūtai“. Dok. 14.00 „Mis Marpl. Rugiai kišenėje“. Ser. 16.00 Žinios. 16.10 Popietė su A.Čekuoliu. 16.45 Afrika.Lt. 17.45 Septynios Kauno dienos. 18.30 Stilius. Gyvenimas. 19.30 Bėdų turgus. 20.30 Panorama. 20.45 Savaitė. 21.15 „Mano geriausias priešas“. Drama. 2011. Austrija. 23.15 „Auksinio balso“ gražiausios praėjusio sezono akimirkos (k.).

LRT kultūra

Pirmadienis

8.00 Gustavo enciklopedija. 8.30 Keliaukim! 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Dainų malūnas (k.). 12.05 „Kunigo naudą velniai gaudo“ (k.). 12.45 Renkasi geriausieji (k.). 13.40 Europos vidury (k.). 14.15 Pagauk kampą (k.). 14.45 Kai aš mažas buvau (k.). 15.30 Žinios (k.). 15.40 Laba diena, Lietuva (k.). 17.15 Vizijos ir tikrovė. Žemutinė pilis – Vilniaus perlas, senosios Lietuvos valstybingumo simbolis. 18.00 Kultūrų kryžkelė. Trembita. 18.15 Svečių ekspresas. 18.45 Mūsų miesteliai. Balninkai. 19.30 „Mis Marpl. Nekaltumo įrodymas“. Ser. 21.05 „Baleto aristokratas“. 2011. Dok.f. 22.00 Kultūra. Aktorius G.Girdvainis. 22.20 „Gyvasis vandenynas“. Dok.f. 2010. Prancūzija, Šveicarija, Ispanija, Monakas. 0.00 Panorama (k.). 0.30 A.Raudonikio koncertas „Kur balti keliai“.

Antradienis

8.00 Tele bim-bam. 8.30 Laiko ženklai (k.). 09.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Muzika gyvai (k.). 13.30 Mūsų miesteliai (k.). 14.20 Penkios choreografinės novelės. 14.45 Muzikos istorijos (k.). 15.30 Žinios (k.). 15.40 Laba diena, Lietuva (k.). 17.15 Būtasis laikas. Senoji Kauno fotografija. 18.00 Kultūrų kryžkelė. Vilniaus albumas. 18.15 Gimtoji žemė. 18.40 Kaip žydinti obelis. Laida apie M.J.Lukšienę. 19.55 Futbolas. SMScredit.lt A Lyga. „Ekranas“–„Atlantas“. 22.00 LRT aukso fondas. „Žaibo nušviesti“. 1995. Vaid.f. 23.35 „Saulės dovanos“. Dok. 0.00 Panorama (k.). 0.30 Svečių ekspresas. 0.55 Pagauk kampą (k.).

Trečiadienis

8.00 Animacija. 8.30 Gimtoji žemė. 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 „Saulės dovanos“ (k.). 12.00 A.Raudonikio koncertas „Kur balti keliai“ (k.). 13.35 Svečių ekspresas. 14.00 Rašytojų klube (k.). 15.30 Žinios (k.). 15.40 Laba diena, Lietuva (k.). 17.15 Laiko portretai. Cezario grupė. Žinia tarp eilučių. 18.00 Kultūrų kryžkelė. Rusų gatvė. 18.15 Girių horizontai. 18.45 Emigrantai. 19.30 Lyderiai. 20.15 Liaudies kinas. „Beržai svyruokliai“. 1961. Vaid.f. 21.15 „Nuotaka iš padorios šeimos“. Melodrama. 2007. Indija. 0.00 Panorama (k.). 0.30 A.Baltakio knygos „Pėsčias paukštis“ pristatymas.

Ketvirtadienis

8.00 Gustavo enciklopedija. 8.30 Girių horizontai. 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 A.Baltakio knygos „Pėsčias paukštis“ pristatymas. (k.). 12.10 Laiko ženklai (k.). 12.40 „Kaip žydinti obelis“ (k.). 13.55 Vizijos ir tikrovė (k.). 14.45 Būtasis laikas (k.). 15.30 Žinios (k.). 15.40 Laba diena, Lietuva (k.). 17.15 Be pykčio. 18.00 Kultūrų kryžkelė. Menora. 18.15 Kaimo akademija. 18.45 Asistentas vienai dienai. 19.30 Tarptautinis menų čempionatas „ART-O-THLON“. 20.40 Choreografinė kompozicija „Reqiem“. 21.00 KINFO. 21.30 LNOBT spektaklis. B.Eifmanas. Baletas „Raudonoji Žizel“. 23.10 Lietuvių dokumentika. „Disidentai“. 2013. Dok.f. 0.00 Panorama (k.). 0.20 Liaudies kinas (k.).

Penktadienis

8.00 Animacija. 8.30 Kaimo akademija. 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Asistentas vienai dienai (k.). 12.15 Choreografinė kompozicija „Reqiem“ (k.). 12.40 „Mes skrisime į Lietuvą“. Anim.f. 12.50 Tarptautinis menų čempionatas „ART-O-THLON“ (k.). 14.00 Laiko portretai (k.). 14.45 Be pykčio (k.). 15.30 Žinios (k.). 15.40 Laba diena, Lietuva (k.). 17.15 Būtovės slėpiniai. Lietuva Ukrainoje. LDK pilys. 18.00 Kultūrų kryžkelė. Vilniaus sąsiuvinis. 18.15 Keliaukim! 18.45 Kai aš mažas buvau. 19.25 J. Štrausas. Operetė „Šikšnosparnis“. 1983. Lietuva. TV f. 22.10 Gyvoji grandis. 23.00 Džiazo vakaras. „Luca Ciarla Quartet“ (Italija). 0.00 Panorama (k.). 0.30 Roko maršas per Lietuvą. 1d.

Šeštadienis

8.00 Trembita (k.). 8.15 Vilniaus albumas (k.). 8.30 Rusų gatvė (k.). 8.45 Menora (k.). 9.00 Vilniaus sąsiuvinis (k.). 9.15 Krikščionio žodis. 9.30 Kelias (k.). 9.45 Penkios choreografinės novelės (k.). 10.15 Girių horizontai. 10.45 Emigrantai. 11.30 Spalvų jėga. 12.00 „Frosto prisilietimas“. Ser. 13.40 J. Štrausas. Operetė „Šikšnosparnis“ (k.). 16.35 Šventadienio mintys. 17.00 LRT aukso fondas (k.). 18.35 Muzika gyvai. R. Rachmaninovo koncertai Nr.2, Nr.3. 20.05 Rašytojo V.Bubnio jubiliejinis kūrybos vakaras. 21.10 Klaipėdos muzikinio teatro spektaklis. G.Kuprevičiaus miuziklas „Veronika“. 22.35 KINFO. 23.00 Panorama (k.). 23.30 „Chirurgijos istorija. Veidas. Nuo atkūrimo iki persodinimo“. Dok. 0.20 Roko maršas per Lietuvą.

Sekmadienis

8.00 „Dvynukės“. 1994. TV f. 9.00 „Mes skrisime į Lietuvą“. Anim.f. 9.15 Lyderiai. 10.00 Mūsų dienos – kaip šventė. 11.15 Mūsų miesteliai. Balninkai. 12.00 „Frosto prisilietimas“. Ser. 13.40 LNOBT spektaklis. J.F.F.Halevy opera „Žydė“. 16.20 Laiko ženklai. Sovietmečio rezistencija po R. Kalantos susideginimo. 16.50 Lietuvių dokumentika (k.). 17.35 Penkios choreografinės novelės (k.). 18.00 Muzikos istorijos. 18.45 Amžių šešėliuose. Ar gerbiame savo konstituciją? 19.30 „Mis Marpl. „Bertramo“ viešbutis“. Ser. 21.05 Kultūra. Dailininkas K.Šimonis. 21.15 A.Baltakio knygos „Pėsčias paukštis“ pristatymas. (k.). 22.00 Debiutas. Violončelininkas E.Armonas. 22.10 Renkasi geriausieji. Žagarės vyšnių festivalis-2013. 23.00 Panorama (k.). 23.15 „Indijos laukinės gamtos paslaptys. Dykumų liūtai“. Dok. 0.05 „Niagaros“ motelis“ (k.).